

OSTRAVAN.CZ

1. Ostravská Turandot je jednoznačnou odpovědí na hádanku o největší operní události roku

20.12.2024 ostravan.cz - Milan Bátor

[Odkaz na originál](#)

Klíčová slova: ostravská (4); divadle (3); ostravské (3); Antonína; Bajús; divadla; Dvořáka; Juraj; Marek; Marka; moravskoslezského; moravskoslezském; Národního; Národním; NDM; opery; Ostravě; ostravského; ostravském; ostravský; Šedivého; Šedivý; v

Hra na hádanky je nesmírně dávná a posvátná, takže i zkažení a zlí tvorové se při ní bojí podvádět. Alespoň o tom vypráví jeden příběh, kde na to víceméně spoléhal jeden malý vyplašený Hobit. Pravda je žel jiná: lež, klam a přetvářka jsou odvěké masky tohoto světa. Vypadají seriózně, ale skrývají skutečnou povahu člověka do zdánlivě líbezného nebo alespoň důvěryhodného zdání. Tři zapeklité hádanky musí vyřešit i princ Kalaf. Pokud neuhodne, přijde o život. Tak zní příkaz nelítostné princezny Turandot, která sprovodila ze světa už desítky uchazečů o její ruku. Příznačné je, že důvodem jejího konání není kletba či zlé kouzlo, ale spíše paranoia: Turandot je posedlá neblahým osudem své pramáti Lou-Ling, která byla kdysi dávno po prohrané válce odvléčena cizincem "do hrůzné noci, kde zmlkl její hlas." Nenávist Turandot k mužům živí strach a ten je, jak známo, největší nepřítel... Giacomo Puccini svou poslední operou učinil úchvatný dramaturgický oblouk ke svým začátkům. Už v roce 1883 napsal jednoaktovku Víly z prostředí tajuplných hvozdů. O čtyřicet let později, ošlehan životem, milostnými aférami a sužován zhoubnou nemocí, zanechal Puccini v Turandot svou osobní závěť o lásce a smrti. Tentokrát si vybral příběh, jehož kořeny jsou schované v prastarých orientálních příbězích a jež má nesčetné analogie v dalších kulturách.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

Možná je to jeden z důvodů, proč se slovinský režisér Rocc ve své scénografické koncepci snažil vyhnout explicitním obrazům čínského impéria. V jejím jádru levituje kruhový objekt jako symbol nekonečna a celistvosti. Možná také ochrany proti zlým silám. Vizuální projekce kruhu je naplňována různorodým obsahem. Jednou se na diváka upřeně dívá záhadná maska, jindy skrze něj vidíme postavy nebo jej halí neproniknutelná tma. V závěru opery kruh praská, děj dospívá ke svému rozuzlení a katarzi. Jedná se však o skutečné rozřešení? Slovinský režisér pozměnil vyznění finální scény a zamotal divákům tak trochu hlavu.

Podobně se režie vyhýbá konkrétnímu časovému určení. V jaké době se odehrává tento příběh? Na scéně se objeví dřevěné nože, ale i stříbrné revolvery. Nechybí současné technologie v působivé výtvarné parafrázi QR kódů, škrabošky, ani golfové hole...

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

Jisté je, že **ostravská** Turandot kráčí po hraně a s ní všichni ostatní. Odpovídá tomu šikmá plocha jeviště, křivolaké vzorce na podlaze, motiv draka a další symboly, které jsou vyvážené a účelně rozprostřeny napříč operou. Jejich přítomnost dává smysl, stejně jako působivé výtvarné provedení jednotlivých dějství. Málokdy se vidí tak důsledná korelace jednotlivých inscenačních složek: kostýmy Belindy Radulović rovněž nespuzuje historický ani fiktivní čas. Slouží pouze a jedině vystižení archetypu jednotlivých postav. Divák je konfrontován s honosnými šaty Turandot, pokrčeným sakem Kalafa i jakýmsi nevzhledným mundúrem či kazajkou, do nichž jsou oděni Timur a otrokyně Liu. Antiteze rčení, že šaty dělají člověka! Nejčistší lidství a lásku v sobě schovává ta, která prochází téměř bez povšimnutí. Kostýmy Radulović provází pečlivá volba barev mužských i ženských protějšků.

Ostravská Turandot není založena na vnějškových gestech, zapouzdřených rituálech ani na šokujících sémantických posunech. Roccova režie si všímá motivace jednání a prožívání postav. Princezna Turandot je vykreslena jako žena, která možná ani není skutečné lásky schopná. Každý má jinou schopnost milovat i nenávidět. Kalafův cit je režii vnímán v sebedestruktivní rovině. Riskuje všechno, co má, skoro jako by se nacházel v nějakém tranzu. Když dosáhne svého cíle, je už pozdě. Příliš pozdě na to, aby dal do pořádku svůj život a věnoval se těm, kterým na něm skutečně záleželo. Tady jsme u samotných základů slova láska a jejího nazírání perspektivou jednotlivých postav. Nemohou se pochopit a najít, protože jejich prožívání milostného citu se nachází v jiné fázi...

Veronika Rovná. (Foto: Martin Popelář)

Alfou a omegou premiéry byla Veronika Rovná. Možná to zní překvapivě, ale dechberoucí výkon této **ostravské** sopranistky neměl srovnatelnou analogii a byl zlatým hřebem celé inscenace. Její Liu dojmá jemnou prostotou a tušenou hloubkou svého citu, aniž by musela sáhnout k teatrálním či expresivním gestům. Po pěvecké stránce její lyrický soprán zářil čistě jako paprsek měsíce. Melancholicky, posmutněle, ale současně i jakýmsi vnitřním žářem, který prozrazuje stálost a pevnost, jež překračuje oprýskané kulisy tohoto světa. Veronika Rovná svým fantastickým výkonem dala najevo, že s Liu souzní a soucítí. Její kreace svědčí o intenzivním a vnímavém přístupu, správné pěvecké přípravě a racionálním rozložení sil. Rozhodně jde o jednu z nejúchvatnějších postav, které lze na českých operních jevištích v současné době zažít.

Dalším pilířem nového **ostravského** uvedení **oper** Turandot je tenorista Luciano Mastro. Jeho Kalaf má všechny předpoklady k tomu, aby zvládl to, co se nepovedlo jeho předchůdcům. Je bystrý, zvědavý, Istivý, sveřepý a neobyčejně houževnatý. Vlastně je mužskou paralelou Turandot, neboť jí vrací v nečekaném okamžiku úder s razancí a jistotou, která princeznu úplně vykoledá. Po pěvecké stránce předvedl ve čtvrtek italský pěvec jeden z nejzdařilejších výkonů, které jsme od něj slyšeli. Zejména v prvních dvou dějstvích zanechal naprosto zásadní dojem.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

Turandot na čtvrteční premiéře ztvárnila Maida Hundeling. Přední německá sopranistka má s rolí kruté princezny bohaté zkušenosti, čemuž odpovídal i její vynikající pěvecký výkon. Mohli jsme v něm obdivovat mohutnou klenbu jejího dramatického sopránu, jehož intenzita pronikala bez obtíží i obrovitou orchestrální sazbou. Hundeling jednoznačně potvrdila své pěvecké kvality. Její Turandot je obezděna nedostupnou hrdostí a pýchou. Prochází kolem zástupů, ale vidí jen masky. Nedokáže číst a interpretovat jejich emoce, neboť kdo není milován, je sám i uprostřed davu.

Sesazeného tatarského krále Timura sehrál Martin Gurbaľ. Svým výrazným zevnějškem **ostravský** basista této roli vyhovuje. Gurbaľ potěšil spolehlivým pěveckým výkonem a skromným, avšak výstižným herectvím, jež patřičně ilustrovalo pokořeného a zuboženého panovníka bez trůnu.

Císař Jana Vacíka je nejbizarnější figurou **ostravské** inscenace. Otec krvežíznivé dcery prošel asi nějakou terapií, protože si z vykutálených kousků své dcery zjevně nic nedělá. Je v něm něco dětinského a naivního. Na druhou stranu ctí posvátnost hry a dodržování pravidel. Vacík svému císaři propůjčil velmi pestrou "řeč" obličejů a vnesl do inscenace osobité kouzlo nečekaného humoru. O legraci i dramatickou akci se výtečně postarala i báječná trojice Pavel Divín, Václav Morys a Martin Javorský, kteří sehráli ministry Pinga, Panga a Ponga. Oblíbené postavičky **ostravské** trio představilo v pohodové interakci, která byla ideální volbou. Za pláštěm loajality a věrné služby císaři leží jejich osobní životy, které touží po klidu a harmonii. Všelijaké kejkle a pikle doprovodili pánové skvělým pohybem, sehraností a podařenými pěveckými výkony.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

Z dalších protagonistů čtvrtelní premiéry na sebe upozornil Mandarín Romana Vlkoviče, který odvádí stále vyrovnanější pěvecké výkony, představení příjemně dotváří také tři enigmy Petry Sejkorové, Julie Svitičové a Barbory Travinské a perský princ Jiřího Dvořáka.

V Pucciniho poslední opeře zastává mimořádně významnou úlohu sbor. A sbormistr Jurij Galatenko neponechal nic náhodě. Sbor **Národního divadla moravskoslezského** v Turandot odvádí jeden ze svých nejlepších výkonů z dlouhodobé perspektivy. Podobně zdařilým způsobem můžeme hodnotit i podání dětského sboru z Operního studia **NDM** pečlivě připraveného Lenkou Živočkou. Dětský sbor prochází inscenací jako pomyslná iluze věčného života, který nemůže zničit ani sebekrutější zákon.

Třetím významným elementem, který hraje vyrovnanou roli s ostatními inscenačními složkami je skvěle hrající orchestr pod taktovkou **Marka Šedivého**. Jeho nastudování se nevyznačuje zdaleka jen homogenní orchestrální masou s převahou opulentních dynamických znamének. Šedivý naopak našel prostor k citlivému dialogu s jemnějšími partiemi díla a sólisty. Všimá si správně instrumentačních fines skladatele a vede orchestr k citlivému a soustředěnému výkonu.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

V úvodu jsme naznačili, že hra na hádanky patří k nejstarším projevům lidstva. Během inscenace jsem si několikrát položil otázku, jestli jsem opravdu v **ostravském divadle**. Tak vzácně soudržné, strhující, důsledně promyšlené a po všech stránkách vyvážené operní představení se v tuzemském kontextu vídá poměrně zřídka. Rocc svou režii založil na důmyslné dekonstrukci klíčových motivů. Jeho přístup k Turandot je svým způsobem kritický a analytický. Na druhou stranu se tento režisér ve svých vizích nepustil slepou uličkou pseudovýkladů a neztratil se v labyrintu svých poznámek.

Ačkoli **ostravská** inscenace uvedla tuto nedokončenou operu se závěrem Pucciniho přítele Franca Alfana, dílo v Roccově výkladu nekončí happyendem, ale otázkou. Mohou být po prožitých hrůzách, opovržení a odmítání společně šťastní? Není láska Turandot jen předstíraným citem, který vzniknul z pokořeného ega a nepoznané rozkoše? Otázka je nekonečnou spirálou každé hádanky. John Lennon řekl, že láska je odpověď. **Ostravská** Turandot přichází s myšlenkou, že láska je věčná otázka.

*

Turandot. Hudba: Giacomo Puccini. Režie: Rocc. Hudební nastudování: **Marek Šedivý**. Scéna: Rocc. Kostýmy: Belinda Radulović. Dramaturgie: **Juraj Bajús**. Sbormistr: Jurij Galatenko. Recenze je psána z první premiéry uvedené ve čtvrtek 19. prosince 2024 v **Národním divadle moravskoslezském – Divadle Antonína Dvořáka v Ostravě**.

URL | <https://www.ostravan.cz/88606/ostravska-turandot-je-jednoznamenou-odpovedi-na-hadanku-o-nejvetsi-operni-udalosti-roku/>

« zpět na začátek

Ostravská Turandot je jednoznačnou odpovědí na hádanku o největší operní události roku

20.12.2024 23:06 Milan Bátor Divadlo Recenze

Život je příběh plný hádanek a otázek, na něž se obtížně hledají odpovědi. Pomyslným rébusem je také opera Turandot italského skladatele Giacoma Pucciniho, jejíž premiéru představilo Národní divadlo moravskoslezské ve čtvrtek 19. prosince. Jaká je nová ostravská Turandot? To je otázka, kterou se pokusíme v následujícím textu vyřešit. Režii a scénografické řešení připravil slovinský operní režisér Rocc, hudební nastudování zajistil šéf opery NDM Marek Šedivý. Titulní roli ztvárnila sopranistka Maida Hundeling.

Luciano Mastro a Maida Hundeling v inscenaci Turandot.

Foto: Martin Popelář

Hra na hádanky je nesmírně dávná a posvátná, takže i zkažení a zlí tvorové se při ní bojí podvádět. Alespoň o tom vypráví jeden příběh, kde na to

víceméně spoléhal jeden malý vyplašený Hobit. Pravda je žel jiná: lež, klam a přetvářka jsou odvěké masky tohoto světa. Vypadají seriózně, ale skrývají skutečnou povahu člověka do zdánlivě líbezného nebo alespoň důvěryhodného zdání.

Tři zapeklité hádanky musí vyřešit i princ Kalaf. Pokud neuhodne, přijde o život. Tak zní příkaz nelítostné princezny Turandot, která sprovodila ze světa už desítky uchazečů o její ruku. Příznačné je, že důvodem jejího konání není kletba či zlé kouzlo, ale spíše paranoia: Turandot je posedlá neblahým osudem své pramáti Lou-Ling, která byla kdysi dávno po prohrané válce odvečena cizincem „do hrůzné noci, kde zmlkl její hlas.“ Nenávist Turandot k mužům živí strach a ten je, jak známo, největší nepřítel...

Giacomo Puccini svou poslední operou učinil úchvatný dramaturgický oblouk ke svým začátkům. Už v roce 1883 napsal jednoaktovku *Víly* z prostředí tajuplných hvozdů. O čtyřicet let později, ošlehán životem, milostnými aférami a sužován zhoubnou nemocí, zanechal Puccini v *Turandot* svou osobní závěť o lásce a smrti. Tentokrát si vybral příběh, jehož kořeny jsou schované v prastarých orientálních příbězích a jenž má nespočetné analogie v dalších kulturách.

Z inscenace *Turandot*. (Foto: Martin Popelář)

Možná je to jeden z důvodů, proč se slovinský režisér *Rocc* ve své scénografické koncepci snažil vyhnout explicitním obrazům čínského impéria. V jejím jádru levituje kruhový objekt jako symbol nekonečna a celistvosti. Možná také ochrany proti zlým silám. Vizuální projekce kruhu je naplňována různorodým obsahem. Jednou se na diváka upřeně dívá záhadná maska, jindy skrze něj vidíme postavy nebo jej halí neproniknutelná tma. V závěru opery kruh praská, děj dospívá ke svému rozuzlení a katarzi. Jedná se však o skutečné rozřešení? Slovinský režisér pozměnil vyznění finální scény a zamotal divákům tak trochu hlavy.

Podobně se režie vyhýbá konkrétnímu časovému určení. V jaké době se odehrává tento příběh? Na scéně se objeví dřevěné nože, ale i stříbrné revolvery. Nechybí současné technologie v působivé výtvarné parafrázi QR kódů, škrabošky, ani golfové hole...

Z inscenace *Turandot*. (Foto: Martin Popelář)

Jisté je, že ostravská *Turandot* kráčí po hraně a s ní všichni ostatní. Odpovídá tomu šikmá plocha jeviště, křivolaké vzorce na podlaze, motiv draka a další symboly, které jsou vyváženě a účelně rozprostřeny napříč operou. Jejich

přítomnost dává smysl, stejně jako působivé výtvarné provedení jednotlivých dějství. Málokdy se vidí tak důsledná korelace jednotlivých inscenačních složek: kostýmy *Belindy Radulović* rovněž nesvazuje historický ani fiktivní čas. Slouží pouze a jedině vystižení archetypu jednotlivých postav. Divák je konfrontován s honosnými šaty Turandot, pokrčeným sakem Kalafa i jakýmsi nevzhledným mundúrem či kazajkou, do nichž jsou oděni Timur a otrokyně Liu. Antiteze rčení, že šaty dělají člověka! Nejčistší lidství a lásku v sobě schovává ta, která prochází téměř bez povšimnutí. Kostýmy *Radulović* provází pečlivá volba barev mužských i ženských protějšků.

Ostravská Turandot není založena na vnějškových gestech, zapouzdřených rituálech ani na šokujících sémantických posunech. Roccova režie si všímá motivace jednání a prožívání postav. Princezna Turandot je vykreslena jako žena, která možná ani není skutečné lásky schopná. Každý má jinou schopnost milovat i nenávidět. Kalafův cit je režii vnímán v sebedestruktivní rovině. Riskuje všechno, co má, skoro jako by se nacházel v nějakém tranzu. Když dosáhne svého cíle, je už pozdě. Příliš pozdě na to, aby dal do pořádku svůj život a věnoval se těm, kterým na něm skutečně záleželo. Tady jsme u samotných základů slova láska a jejího nazírání perspektivou jednotlivých postav. Nemohou se pochopit a najít, protože jejich prožívání milostného citu se nachází v jiné fázi...

Veronika Rovná. (Foto: Martin Popelář)

Alfou a omegou premiéry byla *Veronika Rovná*. Možná to zní překvapivě, ale dechberoucí výkon této ostravské sopranistky neměl srovnatelnou analogii a byl zlatým hřebem celé inscenace. Její Liu dojíká jemnou prostotou a tušenou hloubkou svého citu, aniž by musela sáhnout k teatrálním či expresivním gestům. Po pěvecké stránce její lyrický soprán zářil čistě jako paprsek měsíce. Melancholicky, posmutněle, ale současně i jakýmsi vnitřním žářem, který prozrazuje stálost a pevnost, jež překračuje oprýskané kulisy tohoto světa. Veronika Rovná svým fantastickým výkonem dala najevo, že s Liu souzní a soucítí. Její kreace svědčí o intenzivním a vnímavém přístupu, správné pěvecké přípravě a racionálním rozložení sil. Rozhodně jde o jednu z nejúchvatnějších postav, které lze na českých operních jevištích v současné době zažít.

Dalším pilířem nového ostravského uvedení opery *Turandot* je tenorista *Luciano Mastro*. Jeho Kalaf má všechny předpoklady k tomu, aby zvládl to, co se nepovedlo jeho předchůdcům. Je bystrý, zvědavý, lživý, sveřepý a neobyčejně houževnatý. Vlastně je mužskou paralelou *Turandot*, neboť jí vrací v nečekaném okamžiku úder s razancí a jistotou, která princeznu

úplně vykolejí. Po pěvecké stránce předvedl ve čtvrtek italský pěvec jeden z nejzdařilejších výkonů, které jsme od něj slyšeli. Zejména v prvních dvou dějstvích zanechal naprosto zásadní dojem.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

Turandot na čtvrteční premiéře ztvárnila *Maida Hundeling*. Přední německá sopranistka má s rolí kruté princezny bohaté zkušenosti, čemuž odpovídal i její vynikající pěvecký výkon. Mohli jsme v něm obdivovat mohutnou klenbu jejího dramatického sopránu, jehož intenzita pronikala bez obtíží i obrovitou orchestrální sazbou. Hundeling jednoznačně potvrdila své pěvecké kvality. Její Turandot je obezděna nedostupnou hrdostí a pýchou. Prochází kolem zástupů, ale vidí jen masky. Nedokáže číst a interpretovat jejich emoce, neboť kdo není milován, je sám i uprostřed davu.

Sesazeného tatarského krále Timura sehrál *Martin Gurbal*. Svým výrazným zevnějškem ostravský basista této roli vyhovuje. Gurbal potěšil spolehlivým pěveckým výkonem a skromným, avšak výstižným herectvím, jež patřičně ilustrovalo pokořeného a zuboženého panovníka bez trůnu.

Císař *Jana Vacíka* je nejbizarnější figurou ostravské inscenace. Otec krvežíznivé dcery prošel asi nějakou terapií, protože si z vykutálených kousků své dcery zjevně nic nedělá. Je v něm něco dětinského a naivního. Na druhou stranu ctí posvátnost hry a dodržování pravidel. Vacík svému císaři propůjčil velmi pestrou „řeč“ obličejů a vnesl do inscenace osobité kouzlo nečekaného humoru. O legraci i dramatickou akci se výtečně postarala i báječná trojice *Pavel Divín*, *Václav Morys* a *Martin Javorský*, kteří se hráli ministři Pinga, Panga a Ponga. Oblíbené postavičky ostravského trio představilo v pohodové interakci, která byla ideální volbou. Za pláštěm loajality a věrné služby císaři leží jejich osobní životy, které touží po klidu a harmonii. Všelijaké kejkle a pikle doprovodili pánové skvělým pohybem, sehraností a podařenými pěveckými výkony.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

Z dalších protagonistů čtvrté premiéry na sebe upozornil Mandarín *Romana Vlkoviče*, který odvádí stále vyrovnanější pěvecké výkony, představení příjemně dotváří také tři enigmy *Petry Sejkorové*, *Julie Svitičové* a *Barbory Travinské* a perský princ *Jiřího Dvořáka*.

V Pucciniho poslední opeře zastává mimořádně významnou úlohu sbor. A sbormistr *Jurij Galatenko* neoponechal nic náhodě. Sbor Národního divadla moravskoslezského v Turandot odvádí jeden ze svých nejlepších výkonů z dlouhodobé perspektivy. Podobně zdařilým způsobem můžeme hodnotit i podání dětského sboru z Operního studia NDM pečlivě připraveného *Lenkou Živockou*. Dětský sbor prochází inscenací jako pomyslná iluze věčného života, který nemůže zničit ani sebekrutější zákon.

Třetím významným elementem, který hraje vyrovnanou roli s ostatními inscenačními složkami je skvěle hrající orchestr pod taktovkou Marka Šedivého. Jeho nastudování se nevyznačuje zdaleka jen homogenní orchestrální masou s převahou opulentních dynamických znamének. Šedivý naopak našel prostor k citlivému dialogu s jemnějšími partii díla a sólisty. Všimá si správně instrumentačních fines skladatele a vede orchestr k citlivému a soustředěnému výkonu. Zvláštní uznání si zaslouží „banditi“, žesťový soubor, který do orchestrálního znění vstupoval ze zkušebny. Přesně a spolehlivě i díky pohotové spolupráci Juraje Bajúse, dramaturga a rovněž znamenitého instrumentalisty.

Z inscenace Turandot. (Foto: Martin Popelář)

V úvodu jsme naznačili, že hra na hádanky patří k nejstarším projevům lidstva. Během inscenace jsem si několikrát položil otázku, jestli jsem opravdu v ostravském divadle. Tak vzácně soudržné, strhující, důsledně promyšlené a po všech stránkách vyvážené operní představení se v tuzemském kontextu vidá poměrně zřídka. Rocc svou režii založil na důmyslné dekonstrukci klíčových motivů. Jeho přístup k Turandot je svým způsobem kritický a analytický. Na druhou stranu se tento režisér ve svých vizích nepustil slepou uličkou pseudovýkladů a neztratil se v labyrintu svých poznámek.

Ačkoli ostravská inscenace uvedla tuto nedokončenou operu se závěrem Pucciniho přítele Franca Alfana, dílo v Roccově výkladu nekončí happyendem, ale otázkou. Mohou být po prožitých hrůžách, opovržení a odmítání společně šťastní? Není láska Turandot jen předstíraným citem, který vzniknul z pokořeného ega a nepoznané rozkoše? Otázka je nekonečnou spirálou každé hádanky.

John Lennon řekl, že láska je odpověď. Ostravská Turandot přichází s myšlenkou, že láska je věčná otázka.

*

Turandot. Hudba: Giacomo Puccini. Režie: Rocc. Hudební nastudování: Marek Šedivý. Scéna: Rocc. Kostýmy: Belinda Radulović. Dramaturgie: Juraj Bajús. Sbormistr: Jurij Galatenko. Recenze je psána z první premiéry uvedené ve čtvrtek 19. prosince 2024 v Národním divadle moravskoslezském – Divadle Antonína Dvořáka v Ostravě.

Milan Bátor